

Atassutip Inatsisartuni ilaasortaatitai:
Augusta Salling, Ellen Christoffersen, Thomas Kristensen, Kristian Jeremiassen,
Godmand Rasmussen
Kalaallit Nunaanni Inatsisartut
Postboks 1060
3900 Nuuk.

Pillugu: Naalackersuisunut apeqquteqaat.

Atassutip Inatsisartuni ilaasortaatitai Inatsisartut suleriaasianni § 36, imm. 1 naapertorlugu, arlalinnik umimmaqassuseq pillugu ullumikkut ilisimasat ukiumoor-tumik pisassiisarnermut naapertuunnersut apeqquteqarput. Ukiut ingerlanerini umimmaat nunatta sineriaani siaruariartorsimanerisa kingunerisaanik, ilaatigut nunat piniarfiliunneqartut naleqqussarneqarnissaannik pisariaqartitsisoqartarnera tunngavigalugu apeqquteqaat saqqummiunneqarpoq.

Naalackersuisut sinnerlugit matumuuna apeqquteqaatinut imatut akissuteqas-saanga.

1) *Nunatsinni umimmaat qanoq siammarsimanerat pillugu ilisimasat qanoq annertutigippat?*

Matumuuna naatsumik nassuiaatigineqassaaq, umimmaqarfinnit ataasiakkaanit umimmaqatigiit nunatsinni siammariartornerat pillugu ilisimasat pigineqartut.

Kangerlussuaq (Sisimiut, Maniitsoq aamma Nuuk)

Umimmaat 27-it Tunumiit Kangerlussuup nunataanut 1962-mi aammalu 1965-mi nuunneqarput. Nuussisimaneq iluatsilluartumik kinguneqarsimavoq umimmaat tamaaniittut atugarissaarluaramik kinguaassiorluarsimallutillu, kingullermillu 2004-mi kisitsinerimi tamaani umimmaat 7.000-it sinnerlugit amerlassuseqarnerat naat-sorsorneqarsimalluni. Kisitsisarnerit tunngavigalugit Pinngortitaleriffiup nalilerpaa umimmaqatigiit taakkua 5.000-it sinnilaarlugit amerlassutsikkut patajaallisarne-qarpata, umimmaqatigiit kinguaassiornerinut tamanna pitsaanerpaajussasoq. Kisitsinerit kingullit tunngavigalugit umimmaqatigiit minnerpaamik 10.000-nik amerlassuseqarnerat naatsorsuigallarnikkut takuneqarsinnaavoq, umimmaqati-giinnilu takuneqarsinnaalluni nerisassaqaassutsimut naleqqiullugu amerlassusaat qaffasippallaartoq. Norrisarnerat annikillismavoq ukialunnguit matuma siorna procentinngorlugu 25-35-miissinnarluni maannakkut procentinngorlugu 14-miilersi-malluni.

7.10.2006
J.nr.
28.32.56/2006+I/01
All./Brev nr.

Postboks 909
3900 Nuuk
Oq/tel +299 34 50 00
Fax +299 32 54 10

Kangerlussuup nunataaniit piffinnut allanut umimmaat siammariartornerat pillugu maannakkorpiaq immikkut tamannarpiaq pillugu suliniutissanik aalajangersaaso-qarnikuunngilaq. Kangerlussuup eqqaata nunaannaallu tamaaniittup aqutsinikkut pilersaarusioneqartup aallartereersullu aqutsinikkut iliuusissanik tulliuttunik najoq-qutassanik tikkuussiumaartuq naatsorsuutigineqarpoq.

Umimmaqatigiinnit Kangerlussuup nunataaniittuniit piffinnut allanut nuussisoqar-nikuuvoq soorlu, Ivittuunut, Qasigianguit eqqaanut, Kangaatsiap eqqaanut, Qaanaap eqqaanut aammalu Aasiaat kommunianut. Taakkua saniatigut taaneqar-sinnaapput minnerpaamik uumasut 433-it, taakkunannga norraat 86-it, Kangerlus-suarmiit Sisimiut kommuneqarfittut killeqarfitoqaata iluanut siammarsimmata. Taassuma saniatigut umimmaqatigiit Kangerlussuatsiaap qinnguata sermiata avannarliup kujasinnerusortaani Maniitsup kommunianiittumut taamatullu aamma Nuup kommunianut siammarsimapput, kommunillu taakku tamarmik umimmaat tamaani akunnaqusersorneqaratik siammariartornissaannik kissaateqarnertik nalu-naarutigisimallugu.

Nunatta Kangia

Nunatta Kangiata umimmaasa 95 %-i Nunatta Kangiani/Avannaarsuani Nunami allanngutsaaliugassatut immikkoortitamiipput, taakkulu eqqjissisimatitaallutik. Taamaattorli nannunniarnermi qimminut nerukkaatissatut atugassanik umimmatto-qarsinnaatitaavoq. Nunap allanngutsaaliugassatut immikkoortitap avataani Illoqqor-toormiut eqqaanni amerlanngitsunik umimmaqarpoq taakkulu Jameson Land-imi Kangertivallu qinnguani siammarsimallutik.

Ivittuut (Qaqortoq og Paamiut)

Umimmaqatigiit Ivittuut Kommunianiittut Kangerlussuarmiit 1987-mi umimmaat 15-nit nuunneqarmatali amerliartupiloorsimapput. September 2005-mi umimmannik ataatsimoortukkuutaanik kisitsinermi umimmaat 508-t takuneqarput. Naalakker-suisut 2006-mut Ivittuut Kommuniani pisarineqartussanik umimmannik 160-inik pisassiisimapput. Ivittuut Kommuniat umimmaqatigiit taakkua pillugit aqutsinikkut annertuumik pisinnaatinneqarpoq, kommunimiillu kisitsisarnerit nammineq inger-lanneqartarput, pisassiissutillu qanoq agguataarneqarnissaannik siunnersuuteqar-nerit kommunimiit nammineq ingerlanneqartarluni.

Umimmaqatigiinnit Ivittuut Kommunianeersunit umimaat arlallit ukiut kingulliit aasaanerani kommunimi killeqarfiliunneqarsimasup ungataanut Qaqortup Paamiullu kommuniinut siammarsimapput.

Qaanaaq

2000-ip aasaanerani Inglefield Land-imi Qaanaap Kommunianiittumi umimmannik killilerujussuarmik piniartoqarsinnaalerpoq. Kangaarsummi (Kap Atholl) Qaanaap kujasinnerusortaaniittumi umimmaqarportaaq, taakkunannga umimmaat 15-it kukif-faat allisoornikunik pisassiissutigineqartarlutik. Inglefield Land-ip imaluunniit Kangaarsuup nunataasa ungataannut umimmaat Qaanaap Kommunianeersut siammarsimanagerinik paasissutissanik tigusaqartoqarsimannngilaq.

Sigguk

Pinngortitaleriffik 2002-mi Siggummi umimmannik ataatsimoortukkuutaarilluni kisitsisimavoq. Naalakkersuisut Siggummi pisarineqartussanik siullermeersumik 2004-mi umimmannik 40-nik pisassiisoqassasoq aalajangersimavaat. Pinngortitaleriffik 2002-p kingorna tamaani kisitseqqissimanngilaq. Paasissutissat inoqarfinni qanigisaaniittuneersut tunngavigalugit Siggummi 2006-mut pisassiissutit 60-inut amerlinissaat Naalakkersuisut aalajangersarpaat.

September 2006-mi Naalakkersuisut suliamik aallartitsipput, Siggummi piniarfittut killeqarfiliunneqarsimasut ungavarnissaa siunertaralugu tunngavissaasinnaasunik misissuitsilerlutik. Avatangiisinut Pinngortitamullu Pisorta qarfik Upernaviup Kommuni neersunik ataatsimeeqateqarsimavoq, taakkulu piniarfittut killeqarfiliunneqarsimasup ungavarnissaanik kissaateqarnerat eqqartorneqarsimalluni. Upernaviup Kommuni neersut kissaateqaraluarput piniarfittut killeqarfiliunneqarsimasoq 2006-ip ukiaanerani umimmanni arnermi ungavarneqassasoq, Naalakkersuisulli tamanna pillugu aalajangerlutik Siggummi piniarfiup allanngortinnissaanut tunngasut ukiup tullissaanut piniarnissamut misissorneqassasut.

Naternaq

Umimmaqatigiit Naternamiittut nunatsinni uumasut miluumasut nalinnaasumik piniarneqarsinnaasut ikinnersaraat. Umimmaat pillugit aqutsinermut atatillugu 2006-mut pisassiissutit, piniarfiit piffissallu piniarfiusussat aalajangersaaffigilerneranni tusarniaanerani akissutigineqartut nalunaarsorneqarput, tassanilu piffinniit siammasissumeersunit isumaqarfigineqarluni umimmaqatigiit taakku amerlisimasut taamaattumillu pisassiissutit amerlisariaqarnerat isumaqarfigineqarluni. Naalakkersuisullu aalajangerput pisassiissutit 12-niit 15-nut amerlineqassasut, taakkulu Aasiaat, Kangaatsiap Qasigiannguillu kommuniinut agguataarneqassasut. Piffiup qanittuani najugaqartunit nalunaarutigineqartarpoq umimmaat Qasigiannguit nunataata kujataatunganut kangiatunganullu siammasimasut, tamannalu tunngavigalugu Naalakkersuisut piniarfiup allanngortinneqarnissaa aalajangiiffigisimavaat Naternami piniarfittut killeqarfiliunneqarsimasoq ungavarlugu, Qasigiannguit eqqaallu Naternamut ilanngullugu piniarfinngorlugu.

Ilisimasat tunngavigineqartut

2004-p kingorna umimmaqatigiiaanik uumassusillit pillugit misissuisoqarsimanngilaq. Ilisimasallu pigineqartut Pinngortitaleriffiup ukiuni makkunani misissuisimane ranit tunngaveqarput: Inglefield Land (1999), Sigguk (2002), Naternaq (2004), Sisimiut (2004), Maniitsoq (2004), Jameson Land (2000), Kangertittivaq (2003). Ivittuut Kommuni ane umimmaqatigiit pillugit ilisimasat piffimmi piniarnermik aalisarnermillu nakkutilliisup kisitsisarneranit tunngaveqarput.

Ilisimasat tunngavigineqartut ilaqartinneqarputtaaq inuusutissarsiutigalugu piniar tut saniatigooralugulu piniartartut pisaminnik nalunaarsuisarnerisigut (immikkut nalunaarsuiffikkut), pisanik nalunaarsuiffimmit "Piniarneq"-miit, taamatullu piffinni ataasiakkaani pingaernerutillugit nalunaartartuninngaanneersunik. Taakkulu sania tigtut Pinngortitaleriffik umimmannik piniarfittut killeqarfiliunneqarsimasut nunninne-

qarfigisimasamillu ungataannut siammarsimasunik nalunaarutininik tigusaqartuartaqpoq.

2) Ilisimasat taakkua ukiumoortumik umimmattassiinissamut tunngavigissallugit naammappaat?

Naalackersuisut isumaqarput nunatsinni uumassusilinnik misissuisarnerit pillugit tunngavilersorluakkamik nalunaarusiaasartut pigineqartut tapertaqartinneqartullu piniartut nalunaarsuisarnerannik, paasissutissanik pisanik nalunaaruteqarfiusartumit "Piniarneq"-mit, aammalu piffinni ataasiakkaani pingaarnerutillugit nalunaaruteqartartuninngaannersunit ilisimasat, ukiumoortumik umimmattassiinissamut tunngavigissallugit naammaginartuusut.

Naalackersuisut naammagisimaarluinnarsimavaat Pinngortitaleriffiup ukiunut arlalikkaanut uumassusillit pillugit misissuisarnikkut ummimmaqatigiiaanun tunngatillugu siunnersuisarnera, ilaatigut soorlu Kangerlussuarmi umimmaat pillugit. Siunnersuineq kingulleq pigineqartoq 2005-miit 2007-mut tunngatillugu suliarineqarpoq.

Umimmaqatigiiaat assigiinngitsut pillugit aqutsinikkut siunertalimmik anguniagas-sanik peqartoqangikkaluartoq Naalackersuisut naammagisimaarsimavaat Pinngortitaleriffiup paasissutissanik saqqummiussaqaarsinnaanera umimmaqatigiin-nut tunngatillugu uumasogatigiit qanoq inissisimanerannik/ uumassusillit pillugit misissuisimanagerit aallaavigalugit umimmaqatigiit assigiinngitsut pillugit siunnersuinerit amerlassusaat, suiassutsikkut ukiutigullu agguataarsimanagerat, kinguaassi-oqqittarnerannut tunngasut, siaruarsimanagerat, timikkut peqqissusaannut tunngasut, toquinnartarnerannut tunngasunik, il.il. Uumassusillit pillugit misissuinerit nalilersorneqartarportaaq piniarneqartarnerat uumasogatigiit pinngortitaassutsimikkut katitigaanerannut qanoq sunniuteqartarnerasoq, piniarnerullu kingorna allannguuteqartarneraq taanna uumasogatigiinnut sutigut kinguneqarsinnaanera naliliiffineqartarluni.

Ukiormanna siullerpaamik umimmannik ukiunut arlalinnut pisassiisoqarpoq, piffissat piniarfiusussat aammalu sumiiffiit piniarfiusussat 2009-mi ukiuunerani piniarnissaq ilanngullugu aalajangersaavigineqarlutik. Ukiunut arlalinnut piniarnissaq pillugu aalajangersaasoqarneratigut piniartussat piniarnissamut piareersarsinnaanermik periarfissinneqassapput, ilutigalugulu Namminersornerullutik Oqartussanut Kom-muninullu allaffissornikkut suliaqarnermi annertuumik annikillisaataassalluni.

Ukiunut arlalinnut pisassiissutinik aalajangersaanermi Naalackersuisut qulakkeersimavaat pisorta qarfiit akisussaasuullutik susassaqartuusut pisinnaatinneqassasut pisassiissutit, piffissat piniarfissat piffiillu piniarfiusussat pillugit iluarsisinnaanissamik, tamanna immikkut pissutsit pillugit pisariaqassappat soorlu, nutaamik uumassusillit pillugit misissuinerit nutaat ingerlanneqarsimatillugit imaluunniit umimmaqatigiit amerlassusaat pillugit nutaanik paasissutissanik pigisaqalernikkut allannguutaasinnaasunik.

*3) Piniartut namminneerlutik ilisimalersimasatik tunngavigalugit nunat piniarfigeq-
qusaasut pillugit kissaataat aalajangiiniarnermi ilanngullugit isiginiarneqartarpaat?*

Naalackersuisut siuliani taaneqartuut uumassusillit pillugit misissuinerit aallaavigalugit siunnersuinerit Pinngortitalerfimmit saqqummiunneqartartut naam-
magisimaarpaat. Uumassusillit pillugit misissuinerit aallaavigalugit siunnersuinerit taakkua piniartut piffinnit assigiinngitsunit uumasogatigiit pillugit paasissutissiissu-
tigitartagaannit katersorneqarsimasunik ilanngullugit imaqartinneqartarput. Uumas-
susillit pillugit misissuinerit aallaavigalugit siunnersuisarnerit Naalackersuisunut saqqummiunneqartarput, piniartut paasissutissiissutaat Pinngortitaleriffiullu nammi-
neerluni misissuisimani ataatsimut nalilersorlugillu ataqatigiissaariarlugit.

Naalackersuisut aalajangernissaannut tunngavissiaq Naalackersuisunut saqqum-
miutinnginnerani tusarniaaneq ingerlanneqartarpoq, kommunit attuumassuteqartut
nunatsinni piffinni peqatigiiffiit attuumassuteqartut KNAPK, TPAK KANUKOKA-lu
aqqutigalugit tusarniarneqartarlutik. Tusarniaassutigineqartarput piffiit piniarfiusus-
satut killilersorneqarnerinut, piffissat piniarfiusussat, pisassiissutit taamatullu pisas-
siissutit kommuninut assigiinngitsunut agguataarneqarnerannut tunngatillugu siun-
nersuutit. Tusarniaanermi akissutigineqartut aalajangernissamat tunngavissiamut
ilanngullugit suliarineqartarput, naggataatigullu Naalackersuisunut saqqummiutin-
ginnerani Piniarneq pillugu Siunnersuisoqatigiinnut tusarniutigineqartarlutik.

Uumasogatigiit ataasiakkaat pillugit kattuffiit qullersaasut aammalu Piniarneq
pillugu Siunnersuisoqatigiit tusarniarneqarneq ajorput. Tamannalu pissusiliunne-
qarsimavoq kattuffiit qullersaasut Piniarneq pillugu Siunnersuisoqatigiillu tusarniaa-
nissap pisariaqartannginneranik kissaateqarnerat malillugu. Kommunilli uumasoga-
tigiit pillugit taamatut immikkut tusarniarneqartarput. Matumani pineqarput tuttoqa-
tigiiaat umimmaqatigiiaallu Qaanaaq Kommunianiittut pillugit, Siggummi umimma-
qatigiit, Naternami umimmaqatigiit, taamatullu Illoqqoortoormiut eqqaaniittut umim-
maqatigiiaat pillugit.

Pinngortitaleriffik piffinni assigiinngitsuni najugaqartunit, naliginnaasumik piniarfili-
unneqartartut ungataannut umimmannik pisoqarsimatillugu imaluunniit umimmaat
nuunneqarfigisimasami ungataannut siammarsimasoqartillugu paasisutissanik nas-
sinneqartuarpoq.

Taamaattumillu piffinni assigiinngitsuni najugaqartut paasissutissiisarnerat piniarfiit
allanngortinneqarnerannik kinguneqarsinnaavoq. Assersuutitut taaneqarsinnaavoq
Naternami piniarfittut killiliunneqarsimasoq ungavarnearpoq, Qasigiannuani pini-
artut kommunimilu sulisut umimmaat Qasigiannugit kujataatungaanut kangiatu-
ngaanullu nunavimmut siammarsimanerannik paasissutissiinerisa kingunerisaanik.

*4) Umimmattassiisoqarnissaanut piareersarnermi kommunit umimmanniarfiusussat
pillugit kissaataat aalajangiiniarnermi ilanngullugit isiginiarneqartarpaat?*

KANUKOKA iluaqutigalugu kommunit attuumassuteqartut tusarniaaffigineqartarput piniarfissatut, piffissat piniarfissat pillugit, pisassiissutissat kommuninullu assigiinngitsunut pisassiissutit agguataarnissaannut siunnersuutit Naalakkersuisunut saqqummiutinnginnerini. Piffinni ataasiakkaani kattuffiit qullersaasut Piniarneq pillugu Siunnersuisoqatigiillu tusarniaaffigineqanngiffiini kommunit umimmaqatigiit eqqaaniittut immikkut tusarniarneqartarput. Tamatumani pineqarput tuttoqatigiiaat umimmaqatigiiaallu Qaanaap eqqaaniittut, Siggummi, Naternami aammalu Illoqqortoormiut eqqaani umimmaqatigiit.

Taamaattumik Naalakkersuisut isumaqarput kommunit attuumassuteqartut piniarfiit aalajangersarneqarneranni sunniuteqarsinnaanerannik qulakkeerunneqarsimasut.

5) Nunalerinermik inuussutissarsiteqartut umimmannik akornusersorneqannginnissaat qularnaarniarlugu iliuuseqarnissamik Naalakkersuisut pilersaaruteqarpaat?

Umimmaqatigiinnit Ivittuut Kommunianeersunit ukiuni kingullerni aasaanerani umimmaat arlallit Qaqortup Paamiullu kommuneqarfiinut siammarsimapput. Umimmaat ataasiakkaat savaateqarfinnut pisimasut siumorneqartarput, piviusunilu ataasiakkaani Avatangiisinut Pinngortitamullu Pisortaqaarfimmit umimmaat pisarineqarnissaannut akuersissutinik tunniussisoqartarpoq, uumasut taakkua savaatilinnut akornutaanerat pissutigalugu.

Taamatut pisoqaqqissinnaanera qularutissaanngilaq. Taamatut pisoqaqqissinnaanera siorngerlugu Avatangiisinut Pinngortitamullu Pisortaqaarfimmit kissaatigineqarsimavoq kommunit naliliiffigissagaat, taamatut kommuneqarfimmi iluanut umimmannik pisoqartillugu iliuuserisinnaasanik.

Taamaattumik Avatangiisinut Pinngortitamullu Pisortaqaarfiup kujataani kommunit umimmaat kommuneqarfimmi iluanut pisut qanoq iliuuseqarfigisarnissaannik akisariaqakkanik apeqquteqarfigisimavai, ilaatigut imaattunik apeqquteqarfiginerisigut:

- Kommunit kissaatigaat umimmaat kommuniminni akunnaqusersorneqaratik siammassasut piniarneqarsinnaasunngorlugit amerlatigilernissaasa tungaanut (soorlu taamatut pisoqartoq Kangerlusuari umimmaat Maniitsup, Sisimiut aammalu Nuup kommuneqarfiinut siammarninerini)?
- Kommunit kissaatigaat umimmaat kommuneqarfimmullu pisut ingerlaannartumik pisarineqartarnissaat, inuussutissarsitunik imaluunniit allanik suliaqartunik akornusersuinerat pissutigalugu?
- Kommunit kissaatigaat umimmaqatigiit akunnaqusersorneqaratik kommuneqarfiup ilaani siammariartussasut, kommuneqarfiulli ilaa umimmaqarfiussanngitsutut aalajangersaaffigalugu?

Naalakkersuisut naggasiullugu paasissutigissavaat maannakkorpiaq tuttu umimmaallu pillugit nalunaarutit nutarterneqaleruttormata, 2007-llu upernariartornerani taakkua Naalakkersuisunut saqqummiunneqassasut naatsorsuutigalugu. Tassunga tunngatillugu Naalakkersuisut nalilersorumavaat, savaatillit umimmannik savaateqarfinnut tassungalu tunngatillugu nunaleriffiusunut pisoqartillugu pisaqarsinnaanerannik aalajangersakkamik ilanngussisoqassanersoq.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Asii Chemnitz Narup
Peqqissutsimut Avatangiisinullu Naalakkersuisoq